

Professori Igor Vahros ja 100-vuotias Suomi

Tammikuussa 2017 tuli kuluneeksi 100 vuotta professori Igor Vahroksen syntymästä. Suomen Slavistipiiri juhlisti tapahtumaa Vahroksen kunniaksi järjestetyllä muistoseminaarilla. *Idäntutkimus* julkaisee seminaarin juhlaesitelmät. Professori Muusa Savijärven ja professori Lea Siilinin esseeet valottavat sekä Vahroksen uraa tutkijana että hänen humaania persoonaansa niissä monissa tehtävissä, joissa hän suomalaista yhteiskuntaa palveli.

Igor Vahros oli paitsi Helsingin yliopiston pitkäaikainen venäjän kielen ja kirjallisuuden professori myös merkittävä yhteiskunnallinen toimija, joka oli luomassa Suomen sodanjälkeisiä suhteita Neuvostoliittoon. Hän toimi YYA-neuvotteluiden tulkkina, rajankäyntikomitean sihteerinä sekä Neuvostoliittoinstituutin johtajana. Vahroksen toiminta Suomen armeijan tiedustelutehtävissä toisen maailman sodan aikana on dokumentoitu Mikko Porvalin teoksessa *Salainen tiedustelija: Suomalaisen vakoojaupseerin kirjeet 1940–44* (2012).

Vahroksen elämäнкаari avaa useita muitakin näkökulmia satavuotiaan Suomen yhteiskunta-

kehitykseen ja 1900-luvun kulttuurihistoriaan. Se valottaa Suomen venäläisten historiaa, idänsuhteiden vaiheita, akateemisen elämäntavan ja yliopistoinstituution kehitystä sekä sodanjälkeisten veteraaniverkostojen merkitystä Suomen jälleenrakennusajan modernisaatiossa.

Vahroksen ura muistuttaa myös filologisen oppineisuuden arvostuksesta aikana, jona humanististen tieteiden yhteiskunnallinen merkitys ei ole enää itsestään selvää. Vielä muutama vuosikymmen sitten kielellistä ja kulttuurista pätevyyyttä pidettiin tärkeänä poliittisissa vastuutehtävissä, ja siihen perustui myös silloinen suomalainen Venäjä-tutkimus.

Vahroksen ura ja elämä liittivät luonnollisesti myös suomalaisen slavistiikan historiaan, olihan Igor Vahros muun muassa Suomen Slavistipiirin perustajajäsen. Slavistina Vahros viitoitti tietä laaja-alaiselle kulttuurin tutkimukselle, josta sittemmin on tullut kansainvälisen tutkimuskentän valtavirtaa.

Sanna Turoma

Suomen Slavistipiirin puheenjohtaja

Emigranttipojasta Helsingin yliopiston professoriksi

Igor Vahroksen isä Semjon Ivanovitš Vahromejeff syntyi varakkaaseen jaroslavlilaiseen kauppias- ja maanomistajasukuun vuonna 1884. Virkauran valinnut Semjon toimi lääninneuvokseksi Itä-Puolan Ljublinissa. Siellä hän avioitui puolalais-venäläisen Jelizaveta Nikolajevna Artsihovskan kanssa. He saivat kolme lasta, joista nuorin eli Igor syntyi Pietarissa 7. tammikuuta 1917. Vanhemmat kuitenkin erosivat Semjonin tutustuttua Tamara Georgijevna Polilovaan. Avioeron yhteydessä Igorin äidin kerrotaan sanoneen Semjonille: ”Kaksi vanhempaa lasta minä pidän, mutta Igor on yhtä ruma kuin sinä ja huutaa koko ajan. Sinä saat hänet.”

Vallankumouksen alkaessa Semjon palveli amiraliteetissa sotilaslakimiehenä. Vuonna 1919 hän toi perheensä Suomeen. Tamara ja Igor asettuivat Lappeenrantaan, mutta Semjon

jatkoivat Muurmanskiin, missä liittyi Pohjois-Venäjän valkoiisiin joukkoihin. Temperamenttinen Tamara päätti seurata miestään ja lähti kaksivuotiaan Igorin kanssa laivamatkalle, joka vei Kööpenhaminan kautta Norjan rannikkoa pitkin Muurmanskiin. Valkoisten perääntyessä Vahromejeffin sallittiin poistua joukoista ja palata perheineen Lappeenrantaan.

Emigranttiperheen alkutaival Suomessa ei ollut helppo. Tamara oli Pietarin konservatorion kasvatti, ja hänelle järjestyi pianistin tehtävä kaupungin elokuvateatterissa. Semjon yritti työskennellä metsätöissä, sahoilla ja tehtaissa. Lopulta hän sai kevyempää työtä Lappeenrannan ortodoksisesta seurakunnasta, jonka alkeiskoulussa hän opetti ja hoiti samalla suntion tehtäviä yhdessä Tamaran ja Igorin kanssa. Heillä oli 1920-luvulla nk. Nansen-passi. Saatuaan todis-